

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

## **Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva**

### **Rozsudek ze dne 19. listopadu 2019 ve věci č. 64808/16 – *K. O. a V. M. proti Norsku***

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že odebrání dcery z péče stěžovatelů bylo pečlivě odůvodněno jejich omezenou možností o ni pečovat s ohledem na jejich drogovou závislost, psychický stav, páchání trestné činnosti a domácího násilí. Měl nicméně za to, že omezení styku stěžovatelů s dcerou na jednu hodinu čtyřikrát ročně nesledovalo zájem na sloučení rodiny a nebylo odůvodněno zvláštními okolnostmi, které by ohrožovaly nejlepší zájem dítěte, a proto shledal porušení práva na respektování rodinného života stěžovatelů chráněného článkem 8 Úmluvy.

#### **I. Skutkové okolnosti**

Stěžovatelé jsou rodiče A. Již během těhotenství stěžovatelky obdržel orgán sociálně-právní ochrany dětí („OSPOD“) několik podnětů týkajících se domácího násilí v rodině stěžovatelů, jejich drogové závislosti a špatného psychického stavu stěžovatelky, která trpěla úzkostmi a depresemi. Další podněty poukazovaly na manipulativní jednání stěžovatele vůči stěžovatelce a na to, že stěžovatelka opakovaně stěžovatele opouštěla.

Po narození jejich dcery v roce 2015 obdržel OSPOD zprávu, že stěžovatel byl opětovně násilný vůči stěžovatelce a že ji nutil užívat drogy. Z dalších podnětů, včetně podnětů rodinných příslušníků stěžovatelky a informací poskytnutých ze strany dalších státních orgánů, vyplynulo, že stěžovatel má násilnou trestní minulost a obchoduje s drogami. Dva dny po narození dcery tak OSPOD se souhlasem stěžovatelky zařídil pro ni a její dceru ubytování v rodinném centru. Po týdnu pobytu stěžovatelka odvolala souhlas s tímto pobytem, načež OSPOD vydal předběžné opatření k umístění A. do náhradní péče a upravil asistovaný styk mezi A. a stěžovateli v rozsahu jedné hodiny každý druhý týden. Vydání předběžného opatření bylo odůvodněno zejména závažným ohrožením A. v případě ponechání v péči stěžovatelů, psychickými problémy a drogovou závislostí stěžovatelů, podezřením na páchání násilí stěžovatelem a neochotou stěžovatelů spolupracovat s OSPOD. Stěžovatelé neúspěšně napadli předběžné opatření u správní komise a poté u městského soudu.

V mezidobí v květnu 2015 správní komise rozhodla o umístění A. do pěstounské péče a o utajení místa bydliště pěstounů z důvodu obavy z únosu A. stěžovateli. Během řízení bylo prokázáno, že stěžovatelé nebyli schopni A. poskytnout přiměřenou péči. Stěžovatel trpěl posttraumatickou poruchou a ADHD a měl závažnou trestní minulost. Stěžovatelka trpěla psychickými poruchami a drogovou závislostí. Správní komise současně upravila asistovaný styk A. se stěžovateli na jednu hodinu čtyřikrát ročně, jelikož A. si ke stěžovatelům nevytvořila vazbu z důvodu odebrání krátce po narození, umístění bylo plánováno jako dlouhodobé a důvodem styku bylo, aby se A. a stěžovatelé znali. Stěžovatelé se odvolali k městskému soudu, ale v prosinci 2015 uspěli pouze co do navýšení rozsahu styku na dvě hodiny šestkrát ročně.

Stěžovatelé podali ke správní komisi žádost o zrušení rozhodnutí o umístění A. do pěstounské péče, která byla v lednu 2018 zamítnuta. V březnu 2018 městský soud vyhověl jejich odvolání a vrátil A. do péče stěžovatelů. Své rozhodnutí odůvodnil zejména změnou poměrů, když schopnost stěžovatelů

pečovat o dítě byla vyhodnocena jako stabilní a dobrá a stěžovatelé souhlasili s asistencí ze strany OSPOD.

## II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

### K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že umístění jejich dítěte A. do náhradní péče a omezení styku vedlo k porušení jejich práva na respektování rodinného života chráněného článkem 8 Úmluvy.

Soud úvodem odkázal na svoji ustálenou judikaturu, která byla rozsáhle vyložena ve věci *Strand Lobben a ostatní proti Norsku* (č. 372823/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019, § 202–213). Dále zdůraznil, že zřetel na jednotu a sloučení rodiny v případech odloučení je neodmyslitelnou součástí práva na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy. V případech náhradní péče omezující rodinný život mají státy pozitivní závazek přijmout opatření ke sloučení rodiny, jakmile to je možné. Uvedený pozitivní závazek nabírá od okamžiku umístění do náhradní péče postupně na důležitosti a je ho vždy potřeba vyvažovat nejlepším zájmem dítěte. Kromě toho vazby mezi členy rodiny a vyhlídky na úspěšné sloučení budou oslabeny, pokud budou kladeny překážky snadnému a pravidelnému kontaktu mezi nimi (*Strand Lobben a ostatní proti Norsku*, cit. výše, § 205 a 208).

Soud podotkl, že předmětná věc byla projednávána několik dní správní komisí i městským soudem ve složení soudce, psycholog a přísedící z lidu. V soudním řízení byl ustanoven znalec, na jehož posudek bylo v rozsudku rozsáhle odkazováno. Oba stěžovatelé byli právně zastoupeni, navrhovali důkazy a v řízení vypovídali. Soud tak měl za to, že vnitrostátní rozhodování bylo obsáhlé a stěžovatelům byla poskytnuta potřebná ochrana jejich zájmů. Kromě toho měli možnost předložit návrh na zrušení rozhodnutí o umístění A. do náhradní péče po uplynutí dvanácti měsíců od vydání rozhodnutí a tento jejich návrh byl úspěšný.

Ohledně důvodů umístění A. do náhradní péče Soud poukázal na zjištění městského soudu, že stěžovatelé měli problémy s drogovou závislostí, trpěli různými psychickými onemocněními a že léčba stěžovatele bude dlouhodobá. Stěžovatel navíc páchal v minulosti zejména násilnou trestnou činnost. Soud dále přihlédl k tomu, že vnitrostátní orgány zvážily přijetí jiných méně omezujících opatření, nicméně s ohledem na předchozí neúspěšné pokusy asistovat stěžovatelům v boji s jejich drogovou závislostí a psychickými problémy a jejich nespolupráci s OSPOD se tyto jevily jako nepraktické. Vzhledem k podrobnému odůvodnění správní komise a městského soudu lze mít za to, že vnitrostátní orgány dostatečně posoudily všechny podstatné faktory. S ohledem na prostor pro uvážení, který státy v případech týkajících se pěstounské péče mají, Soud shledal, že byly dány relevantní a dostatečné důvody pro umístění A. do náhradní péče a že zásah do práva stěžovatelů na rodinný život byl přiměřený.

Co se týče omezení styku stěžovatelů s A., vnitrostátní orgány upravily počet a četnost setkání v návaznosti na důkazy provedené v různých fázích řízení. Při rozhodování vzaly v potaz také skutečnost, že náhradní péče bude mít spíše dlouhodobý charakter a rozsáhlý styk nebude v zájmu A., která bude vyžadovat stabilitu v pěstounské péči. Dle Soudu vnitrostátní orgány implicitně již na počátku řízení upustily od sloučení rodiny jako nejvyššího cíle, aniž by vysvětlily, proč sloučení již nebylo nadále v souladu s nejlepším zájmem A. Je stěžejní, aby úprava styku podporovala sloučení rodiny, pokud vnitrostátní orgány neuvedou důvody, proč sloučení rodiny již není slučitelné s nejlepším zájmem dítěte. Soud zdůraznil, že sloučení rodiny není dostatečně podpořeno v případě, že rozmezí mezi setkáními rodičů s dítětem činí týdny, nebo jako v případě stěžovatelů dokonce měsíce. Vnitrostátní orgány byly povinny udržovat kontakt v rozsahu, který by A. umožnil vyvinout a posílit rodinné vazby, a tedy zvýšit šance na budoucí sloučení rodiny. Rozhodnutí o styku mělo v tomto případě za účel pouze podpořit A. v jejím porozumění, kdo jsou její rodiče. Nadto nařízení asistovaného styku musí být v každém případě odůvodněno existencí zvláštních důvodů.

OSPOD mohl naplánovat styk nad rámec styku nařízeného správní komisí a městským soudem. A. byla nakonec navracena do péče rodičů. Současně v případech tohoto typu je třeba vzít v potaz zvláštní okolnosti, k čemuž jsou povolány vnitrostátní orgány. Nicméně s ohledem na závěr vnitrostátních orgánů, že A. bylo dítě přiměřeně vyvinuté svému věku a že styk stěžovatelů s A. se vyvíjel pozitivně, tyto nevysvětlily, vyjma obecného odkazu na potřebu stability pro dítě, v čem by byl styk častější než čtyřikrát nebo šestkrát do roka v rozporu s nejlepším zájmem A. Z uvedených důvodů Soud dospěl k závěru o porušení práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života chráněného článkem 8 Úmluvy, pokud jde o úpravu styku mezi stěžovateli a jejich dcerou.